

Comuna Zănești

Județul Neamț

Tradiții și viață culturală

2013-02-04 15:17:35

Motto:

Din străbuni, pe poarta vremii,
A intrat frumosu-n case
Și-i porunca strămoșească,
Să păstrăm peste milenii
Arta noastră românească.
Tu, femeie, ia și coase
Rauri și vechi izvoade de arnici,
Că în lume să se știe
Ce comori de artă-n inimi,
Păstrăm noi de la bunici.
Timp de veacuri neamul ții
Datina de la bătrani,
Și sub păjera de cruce,
Dezmierdându-și visul său,
Sufletul i-o face una
Cu credința-n Dumnezeu.

Intr-un ținut cu o istorie atât de bogată și cu tradiții a căror obârșie se pierde în negurile unui trecut îndepărtat, este firesc să aflăm inestimabile comori etnografice și folclorice, rod al unui geniu colectiv care s-a manifestat de-a lungul veacurilor cu o impresionantă forță de creație. Comuna aparține unei arii etno - folclorice distincte, individualizate printr-un specific irepetabil, plamadindu-și multitudinea de forme din trunchiul comunității de limbă, de ocupații și de naștinte, pe care se grevează dragostea pentru frumos, ca o permanentă spirituală a întregului popor. Portul popular se remarcă prin suplete și eleganță, dar, mai ales, printr-o mare varietate cromatică și ornamentală. Costumul popular femeiesc se compune din: cămășă cu altită, fota (catrință), prinsă la mijloc cu o barneată îngustă (bete) și baticuri înflorate. Piesa cea mai importantă este însă bondita, o vestă scurtă, confecționată din piei de oaie sau de pânză groasă și împodobită cu minunate motive florale stilizate. Costumul bărbătesc este alcătuit din itari, cămășă cu guler, purtată peste itari, bondita și caciula. Priceperea și imaginația femeilor se reflectă nu numai în frumusețea țesăturilor cu care își împodobesc locuința; cusăturile impresionează prin varietatea motivelor folosite, fiind realizate într-o cromatică în care predomină negrul, roșul și verdele.

În comuna Zănești un farmec aparte au creațiile teatrului popular și cu măști, păstrate cu sfântenie, din generație în generație: „*Banda lui Iancu Jianu*”, „*Capra*”, „*Ursul*”, „*Căiuti*”, cât și creațiile cu caracter religios: colindele și „*Steaua*”.

Obicei străvechi, cu vâdite reminiscențe magice ale unui rit de fecunditate și fertilitate, jocul căiutilor se impune în tabloul ceremonial al sărbătorilor de Anul Nou, ca o componentă cu cele

mai persuasive artistice. „Calul este o prezenta pregnantă în mitologia indo-europeană. În înțelegerea noastră populară, calul este privit cu circumspecție. Desi este întâlnit în colinde, legende și basme, cantece eroice sau haiducești și i se recunosc rosturi magice (apotropaice și psihopompe) calului i se atribuie și calități consacrate (binecuvântat, nazdravan) și defecte blasfemitoare (malefic, rauvoitor, naravas). Caiuții sunt pur și simplu jucători - calareți care strabat în ritm de trap și galop un ciclu sărbătoresc de 12 zile ce face trecerea de la trecut la viitor.”(Cf. George Braescu, *Panorama teatrului folcloric*, Piatra Neam?, Ed. Nona, 2000. p.136.

JOCUL CAIUTILOR

Foaie verde trei scaieti,
Caii-s pregatiti, baieti?
Da! da!
Siminoc, siminoc,
Sa pornim acum la loc,
Ori la trap, ori la galop.
Foaie verde si-o lalea
Hai cu caii la stanga
Si la dreapta tot asa !
Pe dealu cu florile
Paste mandra oile.
Eu ma duc ca sa le mulg,
Ea s-apeaca s-o sarut.
Sus pe dealu cu mohor,
Bate murgul din picior,
Sa-i dau fan din fanarie
Si orzul din orzarie.
Murgul paste si necheaza,
Mandruta din greu ofteaza.
Ofteaza si pentru mine,
C-am trait odata bine.
Frunzulita mar rotat,
Merge murgul schiopatat.
Foaie verde siminoc,
Hai cu caii la stanog.
(cules în anul 1994, de la Mindru Alexandru, n.1928 și Dumitru Petru, n. 1955)

De asemenea „*Plugusorul*” și „*Sorcova*” impresionează prin specificul lor, având o mare valoare spirituală.

Aho! Aho! Copii și frați,
Stati puțin și nu manati
Langa boi v-alaturati,
Si cuvântul mi-ascultati
Maine anul se- nnoieste,
Plugusorul se porneste,
Si incepe a ura,
Pe la case a colinda !
Plugusor cu patru boi,
Plugusorul tras de noi,
Manati, mai! Hai, Hai!
Iarna-i grea, omatu-i mare
Semne bune anul are,
Semne bune de belsug
Pentru brazda de sub plug!
Manati, mai ! Hai, Hai!

Sorcova
Vesela,
Sa trairi,
Sa infloriti,
Ca un mar,
Ca un par,
Ca un fir de trandafir,
Tare ca piatra,
Iute ca sageata,
Tare ca fierul,
Iute ca otelul.
La anul și la multi ani!

Unele dansuri- precum sarba, hora- continua sa fie jucate și acum

la petreceri si momente de sarbatoare; se remarca prin vechimea si autenticitatea lor, constituind „bunuri” spirituale ce se transmit asemenea unui mestesug, din generatie in generatie.

In perioada 1980 - 1994, in comuna a activat o formatie de dansuri populare, numita „Florica” si alcatuita din elevi, sub indrumarea doamnei Anuta Dumitru si o formatie de „Caiuti”, instructor fiind domnul invatator Petru Dumitru.

Formatia de caiuti, alcatuita tot din elevi, a obtinut numeroase locuri I pe judet si locurile II si III la nivel national, in cadrul concursurilor organizate sub egida „*Datini si obiceiuri de iarna*”.

Formatia de caiuti a participat in Capitala la concursul „*Plugusor*”, editia din anul 1981.